

nr. 45 herfst 2004

Het Hoornblad

afdeling
Hoorn/West-Friesland

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Versijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij: 7 december 2004

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl of info@hoorn.knnv.nl

Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn

Inhoud van Het Hoornblad Nr. 45

- blz. 3 Activiteitenprogramma
4-5 Toelichting
6-8 Van de bestuurstafel
9 Natuurwerkdag
10-11 Vlinderwerkgroep
11 Verslag Libellenexcursie
12 Herfst-paddenstoelentijd
13 Over de woelige baren... /
Op reis met de KNNV
14 Plantenwerkgroep
15 Het is gevaarlijk buiten...
16 NJN / Minicursus slakken / Advertentie
17 Nationaal Landschap Laag Holland
18-19 Zomerkamp Kent
20 Vogelwerkgroep
21 Sovon-dag
22-23 Themadag weidevogels
23 Braakballen gevraagd
24-25 Onderzoek **GEORDE FUTEN**
26 Reisje naar Polen / Zilveren maan
27 De Hoornbloem
28 Nekring gans / De Kreupel, IJsselmeer
29 Bijzondere waarnemingen

Bij de voorplaat: **TRALIESTINKZWAM**

foto: Jan Swagerman uit Opmeer

Activiteitenprogramma

OKTOBER

- Zaterdag 2 **Heledagexcursie naar Texel**, wandelen in de Muy
Maandag 11 Start van het zadensoorten, zie pagina 27
Woensdag 13 **Plantenwerkgroep**, zie pagina 14
Donderdag 14 **Vogelwerkgroep**, zie pagina 20
Vrijdag 15 **Landschapscursus**, zie pagina 27
Zondag 17 **Excursie Vooroever**, zie toelichting
Dinsdag 26 **Lezing over "Lesbos"**, door Otte Zijlstra, zie toelichting
Woensdag 27 Start **Vogelcursus**, zie pagina 27
Zaterdag 30 **Paddenstoelenexcursie "Robbenoordbos"**, zie toelichting

NOVEMBER

- Zaterdag 6 **Landelijke Natuurwerkdag**, zie pagina 9
Maandag 8 Op reis met de KNNV, reisdoel **Lauwersoog**, zie pagina 13
Maandag 8 **Vlinderwerkgroep**, zie pagina 10
Donderdag 11 **Vogelwerkgroep**, zie pagina 20
Zondag 14 **Excursie "Den Helder"**, zeetrek (+ wandeling Kijkduin-Donkere duinen-strand), zie toelichting
Woensdag 17 **Plantenwerkgroep**, zie pagina 14
Zaterdag 20 **Ganzenexcursie / weekend?** Friesland, Kleine rietganzen, zie toelichting
Dinsdag 23 **Lezing over "De Veluwe in de voetsporen van Jac. Gazenbeek"** door Louis Fraanje, zie toelichting
Zaterdag 27 **Sovon-dag** Nijmegen, zie pagina 21

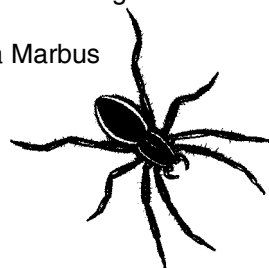
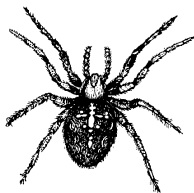
DECEMBER

- Zondag 12 **Excursie "Wimmenummerduinen"**, zie toelichting
Dinsdag 14 **Lezing over "Wilde orchideeën in Nederland"** door Jos Ketelaar, zie toelichting
Woensdag 15 **Plantenwerkgroep**, zie pagina 14
Donderdag 16 **Vogelwerkgroep**, zie pagina 20

JANUARI 2005

- Zondag 9 **Nieuwjaarswandeling**, Beetskoogpolder, zie toelichting
Woensdag 12 **Plantenwerkgroep**, zie pagina 14
Dinsdag 18 **Lezing over "Spitsbergen"**, door Jan en Ina Marbus
Zaterdag 22 **Excursie "Den Oever"**

Toelichting activiteitenprogramma

De lezingen worden gehouden in de oefenzaal van de Hoornse Harmonie, Achterstraat 43 - 45 te Hoorn. Zaal open met lees- en verkooftafel om 19:30 uur.

Er wordt in de zaal niet gerookt.

De meeste excursies starten bij de kleine P aan het Dampten in Hoorn, even voorbij de begraafplaats. Vanaf de trein (en de fietsenstalling) is het 8 minuten lopen.

Bel bij twijfelachtig weer even naar de vermelde contactpersoon.

Zaterdag 2 oktober: Texel, met bus naar De Koog, wandelen in de Muy
Leiding Ko van Gent. Zie vorig Hoornblad.

Zondag 17 oktober: Vogelexcursie Vooroever

In dit grote buitendijkse natuurgebied is het hele jaar door veel te zien. Vooral vogels. In het vroege najaar zijn veel vogels op doorreis naar het zuiden, terwijl nog veel zomer- en broedvogels aanwezig zijn. We zullen op een aantal plaatsen langs het gebied gaan kijken. Vertrek vanaf het Dampten om 09:00 uur. Terug omstreeks 13:30 uur. Informatie: Eric de Vroome, tel.: (0229) 57 10 78.

Dinsdag 26 oktober: "Lesbos" door Otte W. Zijlstra

Het in de Egeïsche Zee gelegen eiland "Lesbos" wordt in de meeste reisgidsen met zonbestemmingen genoemd. Dat het niet alleen strandvertier te bieden heeft zal Otte Zijlstra ons vanavond tonen met een schitterende lezing in overvloeiende techniek over de vogels van "Lesbos". Daarnaast krijgen ook de landschappen, planten en reptielen de nodige aandacht. Aanvang lezing 20:00 uur

Zaterdag 30 oktober: Paddenstoelenexcursie Robbenoordbos

Zonder de begeleiding van een deskundig paddenstoelenkenner gaan we in het Robbenoordbos zoeken naar paddenstoelen en proberen ze op naam te brengen. We maken een rondwandeling door dit mooie bosgebied in de Wieringermeerpolder. Verzoek aan de excursiedeelnemers om paddenstoelenboekjes mee te nemen. Vertrek vanaf het Dampten 09:00 uur. Terug omstreeks 14:00 uur. Informatie: Claudia de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78.

Zondag 14 november: Vogelexcursie Den Helder

Langs de Noordzeekust zijn een aantal vermaarde zeetrekposten. Bij Den Helder is er ook een. Het eerste uur gaan we op de dijk, vlakbij fort Kijkduin, naar langstreckende zeevogels kijken. Daarna volgt een wandeling door duin, bos en over het strand. Voor zeetrek is de beste tijd tot een paar uur na zonsopgang. We vetrekken daarom al om 07:30 uur vanaf de parkeerplaats aan het Dampten. Terug omstreeks 14:00 uur. Informatie: Eric de Vroome, tel.: (0229) 57 10 78.

Ganzenweekend? 20-21 november

November is in ZW-Friesland de toptijd voor Kleine rietganzen. Deze keer proberen we vooral de slaaptrekplaatsen te beleven. Vandaar de andere tijden. LET OP: het is misschien mogelijk temidden van de **KLEINE RIETGANZEN** te overnachten! In dat geval kunnen we ook het uitvliegen vanaf de slaapplek 's morgens meemaken. We zoeken hiervoor een eenvoudige accommodatie. Deelnemers nemen hun eigen brood mee en gezamenlijk zorgen we voor soep/koffie. Kosten € 20,- Gegadigden graag aanmelden bij Jan Marbus, tel.: (0229) 23 04 19. De excursie vertrekt in ieder geval zaterdag om 14:00 uur van het Dampten in Hoorn.

Dinsdag 23 november: "De Veluwe in de voetsporen van Jac. Gazenbeek" door Louis Fraanje

In de voetsporen van zijn grote voorganger Jac. Gazenbeek, heeft Veluwekenner Louis Fraanje van de Jac. Gazenbeek Stichting een prachtige lezing met overvloedige afbeeldingen samengesteld over de Veluwe. Unieke opnamen van flora en fauna, maar ook het boerenleven, sagen en legenden, folklore en historie komen aan de orde. Jullie ontmoeten **EDELHERTEN, WILDE ZWIJNEN, REEËN, VOSSEN, DASSEN** en vogels in velerlei pluimage. Voor iedereen die van de Veluwe houdt een heerlijke belevenis om Louis te horen vertellen over zijn zwerftochten. Aanvang lezing 20:00 uur.

Zondag 12 december: Algemene excursie Wimmenummerduinen

Deze duinen zijn heel lang een jachtgebied geweest en hebben daardoor een open karakter gehouden, afgewisseld met kleine bosjes. In recente jaren zijn diverse natte duinvalleien open gegraven tot plasjes. Bij elkaar een mooie omgeving voor wintervogels. We vertrekken om 09:00 uur van het Dampten en gaan lopen (± 5 km) vanaf de parkeerplaats bij 't Woud. Terug omstreeks 14:30 uur. Informatie: Anneloes ter Horst, telefoon: (0226) 45 29 90

Dinsdag 14 december: "Wilde orchideeën in Nederland" door Jos Ketelaar

Hoewel er in Nederland een grote verscheidenheid aan wilde planten is, zijn veel soorten zeldzaam geworden. Dit geldt zeker voor de orchideeën, welke werkelijk schitterende bloemen hebben. Ook de vorm en de bestuiving is interessant, zo hebben orchideeën geen los stuifmeel, maar klompjes stuifmeel, welke pollinien worden genoemd. In ons komen nog zo'n dertig verschillende soorten voor. In de-ze dialezing worden alle nog voorkomende soorten soorten met de begeleidende planten in hun oorspronkelijke groeiplaats vertoond. Aanvang lezing 20:00 uur.

zie vervolg op pagina 6

Zondag 9 januari 2005: Nieuwjaarswandeling

Onze traditionele wandeling aan het begin van het nieuwe jaar gaat dit keer rond het dorp Oudendijk en door de Beetskoog polder. Na afloop leggen we, rond lunchtijd, aan bij eetcafe "Les Deux Ponts" voor een kop soep, of een andere opwarmer.

Verzamelen bij eetcafe "Les Deux Ponts" om 09:30 uur. Vanaf station Hoorn gaat buslijn 114 naar Amsterdam. Uitstappen bij halte Oudendijk. Informatie: Ben Pronk, telefoon: (0229) 54 15 47.

Van de Bestuurstafel

De vakanties zijn inmiddels achter de rug. Menigeen zal vanaf zijn werkplek misschien met weemoed terugdenken aan een zalige tijd van niets doen of wel iets doen. Een en ander naar gelang de stemming van het moment. Ik hoop dat iedereen een vakantie heeft gehad die geheel overstemt met ieders persoonlijke gedachtegang daaromtrent.

Één en ander betekent dat ook het bestuur elkaar in de ogen heeft gekeken om de zaken weer voortvarend ter hand te nemen. De eerste vergadering van het nieuwe seizoen is alweer gepasseerd. Deze was op 8 september en nieuwe ideeën werden op tafel gelegd. Besproken werd de omgeving van de nieuwe schouwburg, want tot onze ontsteltenis staat "onze" boom niet op een grandioze plek. Inmiddels is contact opgenomen met de plantsoendienst en zal de boom omstreeks oktober/november worden verplaatst.

Bovendien was door de werkzaamheden het bordje beschadigd. Dat wordt op kosten van de veroorzaker hersteld.

Ook onze informatieborden aan "De Hulk" en bij "De Nek" hebben een opknappingsbeurt nodig. Het bestuur denkt daarvoor de gelden van de "Eenhoornzegel" aan te wenden. Op welke manier de borden zullen worden behandeld is nog niet bekend.

Dan komt er weer een ander probleem om de hoek kijken. Er zijn weer bij de overheid laden opengetrokken (misschien van een vertrekkende ambtenaar) en daar bleken nog plannen in te liggen over de "Leekerlanden". Wel u begrijpt het wel. Moet daar een bedrijventerrein komen of niet. We zullen overleg gaan plegen met de mensen in Westerkoggenland, die zich enkele jaren geleden ook al hebben ingespannen om dit te voorkomen.

DIJKVERSTERKING

De Zuiderdijk van Drechterland, bij ons beter bekend als de Westfriese Omringdijk, moet worden verstevigd. Een en ander in het licht van de mogelijke toekomstige klimatologische veranderingen. Het is een breed overleg waarin niet alleen de overheid maar ook andere belanghebbenden zijn betrokken, o.a. de KNNV. Wij werden uitgenodigd om zitting te nemen in een adviesgroep. De eerste gesprekken hierover werden in 2002 gevoerd. Ik hierover reeds geschreven in "Het Hoornblad" nr. 37 van het najaar 2002.

Bij de eerste gesprekken bleek al dat het moeilijk zal worden om iedereen zijn zin te geven. De een wil een buitendijkse versterking, de ander een binnendijkse en weer een derde of vierde wil weer een andere oplossing. Maar dat er iets moet gebeuren dat is iedereen duidelijk. De reden is dat deze (voormalige) zeedijk in de loop der jaren, na de plaatsing van de Afsluitdijk, een "lagere?" functie heeft gekregen en daardoor wat minder onderhoud. Dat doet zich thans gevoelen.

Samen met de IVN NH en Leefbaarheid Kersenboogerd maken wij (KNNV, Hoorn) ons hard voor de zich aan de dijk bevindende natuur, zoals de kleiputten en "De Nek". Het is onze inzet om die stukken te behouden en indien dit niet anders kan in ieder geval hiervoor compensatie te vinden, zoals de MER (Milieu Effect Rapport) dit voorschrijft.

Tijdens de besprekingen werd ook duidelijk dat een dijk niet alleen verbreed hoeft te worden hetzij naar buiten, hetzij naar binnen, maar dat deze ook verhoogd kan worden en in andere gevallen kan er ook een damwand in geslagen worden. Edoch, dit laatste is een dure aangelegenheid. Ook bestaat de mogelijkheid om een voorland aan te leggen om zware golfslag tegen te houden. U leest wel dat over heel wat gesteggeld wordt en met verschillende inzichten en voordat alle neuzen de zelfde kant uit staan.....!

De dijk moet eerst worden verstevigd tussen Enkhuizen en Hoorn en daarna verder. De dijk is verdeeld in een aantal sectoren (een 12-tal). Voor iedere sector worden een aantal mogelijkheden voorgesteld door het Hoogheemraadschap Noorderkwartier (HHNK). Enkhuizen is sector 1 en Hoorn is sector 12.

Van onze kant wordt benadrukt dat de kleiputten belangrijke gebieden zijn geworden waarin zich waardevolle vegetaties hebben ontwikkeld zoals: Natte rietruigte en Veenmosrietland met **VEENMOS** en **RIETORCHIS**. Verder een fauna met **BOSRIETZANGER**, **KLEINE KAREKIET** en de **GRASMUS**.

Deze kleiputten, dus ook "De Nek", met hier en daar ook buitendijks (drassig) grasland zouden ook in gevaar kunnen komen bij een verkeerde "behandeling" van de dijk ter plekke. Onze insteek is in eerste instantie totaal behoud van deze stukjes natuur aan de dijk. Zij zijn tenslotte een belangrijke ecologische schakel in de keten als geheel. Ons voorstel was dan ook bij die plekken om te zien naar een buitendijkse versterking. Maar dan kom je vaak een ander probleem tegen, nl. de dijkversterking uit vroeger tijd: de basaltstenen. Ook daar-tussen bevindt zich een flora en fauna die bescherming verdient! Dus dan maar "de lucht" in. Naar ons idee: het plaatsen van een damwand in de dijk. De laatste vergadering werd hierover gehouden op 3 februari 2004 waarbij de KNNV afd. Hoorn, IVN NH en het Overleg Leefbaarheid Kersenboogerd een gezamenlijk standpunt op schrift hebben aangeboden.

De secties 6 en 9 (de kleiputten en "De Nek") blijven nog steeds hete hangijzers voor de overheid in verband met het kostenplaatje. Dus wordt compensatie straks voorgesteld. Maar dan is het zaak te zorgen voor een compensatie ter plaatse. Dat zal dus allemaal nog besproken moeten worden. Ook de uitvoering is een aandachtspunt en zal rekening moeten houden met de verschillende seizoenen (recreatie-, broedseizoen, enz.)

De uitvoering zal ongeveer 3 á 4 jaar in beslag nemen en de werkzaamheden zullen verspreid over het gehele traject gelijkertijd plaatsvinden in 2005-2007.

DROMEN BEDROG?

Enkele weken geleden deed uw voorzitter in de vroege (sic!) ochtend de ogen open en staarde door de vermoeide oogleden naar buiten. Ik was nog niet tot wrijven toegekomen. Ik probeerde de blik te richten naar het zwerk om mijn vaardigheden inzake het voorspellen van het weer voor de komende twintig minuten aan te wenden.

Ik kwam helaas niet zover want wat ik aanschouwde tartte iedere verbazing. Op het dak en op de dakkapel van een mijner burens zag ik drie vormloze klompen als zwarte vlekjes tegen de grijze lucht. Tot mijn en mijn partners verbazing zaten daar drie grote vogels rustig de veren strijkend te kijken in onze tuinen. De door de slaap verstijfde leden werden in beweging gezet om te trachten mijn van nature niet zo sterk gezichtsvermogen wat hulp te verschaffen en ik haalde een verrekijker. Tot groot genoegen bleken er drie **PAUWEN** te zitten. Als rechtgeaard natuurliefhebber ben ik inmiddels wel wat gewend. Maar dit!!! Enkele uren later waren ze alweer verdwenen en wij denken dat deze dieren afkomstig waren van de kinderboerderij "De Woid" bij ons in de buurt. Mijn partner en ik dachten eerst dat vreemde nachtelijke dromen op deze ochtend werden voortgezet. Gelukkig dat de realiteit anders was.

Michel Kleij

Natuurwerkdag

Op zaterdag 6 november wordt weer de landelijke natuurwerkdag gehouden. Wij, als KNNV afd. Hoorn, doen ook weer mee op ons vertrouwde Landje van Naber. Op deze dag zullen we riet maaien, maaisel afvoeren, sloten uithalen en wat al niet meer. We starten om 10:00 uur en zullen stoppen om 13:00 uur. Laarzen zijn een must want het is erg nat op het Landje, voor koffie zal worden gezorgd. Ik hoop dat het lekker druk wordt zodat we veel kunnen doen.

Jan-Pieter de Krijger

KOM!
EN WERK MEE!

ZATERDAG 30 OKTOBER 2004

NATUURWERKDAG

KIJK OP NATUURWERKDAG.NL OF BEL 0900 777 0900

Foto: H. van der Vliet / Omroep 100, Natuurmonumenten / Natuur.nl

Georganisatie: Landschapsbeheer Nederland, Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJN), Vereniging Natuurmonumenten, Jeugdbond voor Natuur en Milieustudie (JNM), Staatsbosbeheer, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), Vobula, Scouting Nederland, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie.

Vlinder-/Libellenwerkgroep

Vlinderdip in 2004

Wie had kunnen bedenken dat er zelfs in de zomer geen vlinder in velden of wegen te zien was? Ach en Wee werd er geroepen en veel mensen stelden de vraag: "hoe kan dit nu na zo'n geweldig vlinderjaar van 2003?". Hier is heftig over gespeculeerd. Is het de zachte winter geweest waardoor veel parasieten konden overleven? Zij vormen immers een gevaar voor rupsen. Is het misschien door het natte voorjaar gekomen? Of hebben de vlinders, die tot in november 2003 gesignaleerd zijn, geen kans gehad om tot ontwikkeling te komen omdat zij al snel de winter ingingen? Tja, eigenlijk weet niemand het precies. Het is zelfs de vraag of het voorjaar wel zo nat was, dat kunnen we pas aan het weeroverzicht van 2004 zien.

Er zijn dus weinig vlinders waargenomen en doorgegeven. Binnen de bebouwde kom was het overwegend droef.

Een kleine opleving vond plaats vanaf half augustus. Plotseling waren er weer **KLEINE VOSSEN**, **ATALANTA'S**, **BLAUWTJES** en opvallend veel **ZWARTSPRIETDIKKOPJES** te vinden. De **DISTELVLINDER** is de grote verliezer en het ijzersterke **KOOLWITJE**

kwam in september massaal uit zijn pop. De **MEEKRAP-** of **KOLIBRIVLINDER** is wel waargenomen, maar stukken minder dan vorig jaar. Bijzondere meldingen zijn: de **GELE-** en **ORANJE LUZERNEVLINDER**, **KLEINE VUURVLINDER**, **BONT ZANDOOGJE**, **RESEDAWITJE** om maar eens even een greep te doen uit het kleurige geheel. Uiteraard moeten we straks de gegevens verwerken en daar krijgt iedereen volgend jaar weer bericht over.

Terugblik activiteiten

Ondanks het zeer matige vlinderjaar vonden er veel activiteiten plaats zoals de 2 succesvolle workshops, de 2 dagvlinder-excursies, 1 nachtvlinder-excursie onder leiding van Wim van Rooijen en 1 libelle-excursie. Ongeveer twintig deelnemers hebben zich netjes opgegeven voor de nachtvlinderexcursie op Suyderbraeck en dat was maar goed ook want de ruimte die Ineke Kraaienveld gastvrij ter beschikking stelt zat hiermee vol.

Wim gaf een fraaie diashow terwijl er bakken water uit de hemel vielen.

Vertwijfeld vroegen wij ons af of we nog een vlinder zouden zien, want de lamp die was gericht op een groot wit laken, moest halverwege de avond uit. Het viel mee, zo'n stuk of tien soorten trokken ons voorbij w.o de **HUISMOEDER**, **AGAATVLINDER**, **KLAVER-SPANNER**, *C. margaritata* (groene nachtvlinder). Bovendien zijn de dagvlinders op het landgoed "Suyderbraeck" in kaart gebracht, dankzij de regelmatige bezoeken van de vlinderwerkgroep. Het MAK in Blokker hield een vlindermiddag voor de kleintjes. Er waren

ongeveer 25 kinderen (met ouders) aanwezig, variërend van 4-8 jaar. Het programma was goed verzorgd. Informatie over vlinders vond speels, in de vorm van een kringgesprek, plaats. Daarna liepen we in zwaan-kleef-aan formatie naar de boomgaard en daar zaten vele Icarusblauwtjes op ons te wachten. Na de drinkpauze maakten de kinderen met stoepkrijt prachtige vlindertekeningen op het plaatsje voor de ingang. Het weer zat gelukkig mee. Al met al een geslaagde middag en leuk opgezet.

De fotowedstrijd viel in het water, want wanneer er weinig vlinders zijn dan is het moeilijk fotograferen. We hebben besloten om het project volgend jaar opnieuw te starten en daar hoort iedereen nog van. Er waren slechts een paar inzendingen en met deze mensen nemen we contact op.

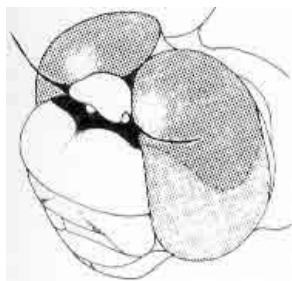
Op **8 november** sluiten we het vlinderjaar 2004 af en maken we met hernieuwde kracht plannen voor 2005 en natuurlijk rekenen we op een ieder die met de werkgroep mee wil doen. Ook nieuwe leden of belangstellenden voor de werkgroep zijn van harte welkom. Dus 8 november 20:00 uur: De Hoornbloem, Dorpsstraat 10 A te Zwaag

Henny van der Groep
Coördinator vlinderwerkgroep
(0229) 249546
info@hoorn.knnv.nl

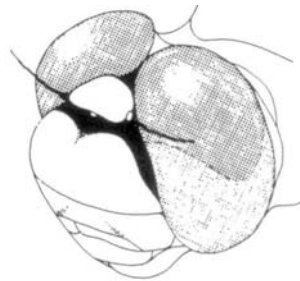
PS. Op zondag 22 augustus maakten 9 enthousiaste KNNV'ers een tochtje door het Streekbos op zoek naar libellen. Het weer werkte aardig mee en dankzij vangnetjes en diverse determinatiewerkjes wisten we een aantal soorten op naam te brengen. Het meest algemeen aanwezig waren de **HOUTPANTSERJUFFER** en de 3 soorten Rode heidelibel: **STEENRODE-**, **BLOEDRODE-**, en **BRUINRODE HEIDELIBEL**.

Behalve het **LANTAARNTJE** en **KLEINE ROODOOGJUFFER** werden geen andere Agrionsoorten (blauwe juffertjes) gezien. **PAARDENBIJTER** en **BLAUWE GLAZENMAKER** ontbraken natuurlijk niet op onze soortenlijst. Toch misschien wel nuttig om nog eens vroeger in het seizoen door hetzelfde gebied te gaan.

Jan Marbus

Het kleine verschil in koptekening tussen *Sympetrum striolatum* (BRUINRODE HEIDELIBEL) en *S. vulgatum* (STEENRODE HEIDELIBEL)

Herfst... paddestoelentijd

Er moet voldoende regen vallen om in het najaar veel paddestoelen te kunnen zien. Schimmels hebben vocht nodig om te floreren. In augustus waren elders in het land al **VLIENZWAMMEN**, **EKKHOORNTJESBROOD** en **PARASOLZWAMMEN** en andere te zien; waarschijnlijk in de hand gewerkt door de natte perioden.

Trouwe lezers van dit blad en actieve excursiegangers kunnen zich herinneren dat we najaar 1996 een **GEKRAAGDE AARDSTER** aantroffen in het wijkpark van Blokker. Enige jaren later werden aardsterren gemeld uit een partikuliere tuin in Risdam (Hoorn). Als dit een goed paddestoelenseizoen / jaar is dan verwachten we zeker meer meldingen van aardsterren of andere leuke soorten.

Een topper is sowieso de melding van een **TRALIESTINKZWAM** uit Opmeer (Jan Swagerman). We waren al alert vanwege de zich uitbreidende **INKTVISZWAM** Maar deze stinkzwam is een onverwachte bijzonderheid. We vroegen om een toelichting aan paddestoelkenner Joop Kortselius uit Oegstgeest:

De foto is van de **TRALIESTINKZWAM** (*Clathrus ruber*), verwant aan de **INKTVISZWAM** (*Clathrus archeri*). Als echte stinkzwammen komen ze allebei uit een wit duivelsei, waarna ze een vieze stank verspreiden. Beide zijn rood, maar de Inktviszwam bestaat uit 5 losse 'armen' terwijl de 'tralies' van de **TRALIESTINKZWAM** een ruimtelijke structuur met gaten vormen, die gewoonlijk aan de top aan elkaar vastzitten. Op de foto zijn ze bovenaan gedeeltelijk los.

De **INKTVISZWAM** komt oorspronkelijk voor in Nieuw-Zeeland, Australië en Zuidoost-Azië, is pas sinds begin 20ste eeuw bekend in Europa (waar hij zich uitbreidt langs autosnelwegen, vooral op illegale poepplekjes) en sinds 1973 ook in Nederland. Deze soort is zeldzaam en staat op de Rode Lijst (GE) maar is sterk toegenomen.

De **TRALIESTINKZWAM** is sinds 1735 uit Nederland bekend. Deze soort is zeer zeldzaam en is niet toegenomen maar staat desondanks niet op de Rode Lijst. De verspreidingsatlas (NMV 2000) geeft 16 atlasblokken waar de **INKTVISZWAM** waargenomen is (87 meldingen) maar slechts 4 atlasblokken waar de **TRALIESTINKZWAM** waargenomen is (9 meldingen).

Over de woelige baren.....

Evenals vorig jaar had de reiscommissie van de KNNV de Aagtje gecharterd om een weeklang met KNNV'ers op stap te gaan.

Van de groep van 13 personen waren er net als in 2003 4 personen afkomstig van de afdeling Hoorn/West-Friesland. Anneke Hofstra en Ina Marbus hadden vooral de kombuis als werkterrein (en met succes!).

De havens van Vlieland, Ameland en Terschelling werden door de Aagtje aangedaan. 2 x huurden we fietsen voor een tochtje en 2 x maakten we een uitgebreide wandeling (dat laatste heel ruim genomen- een tocht over de Noordvaarder leidde tot het doorwaden van een dichtbegroeide duinvallei met water halverwege de knieën). In de vochtige duinvalleien speurden we naar botani-

sche bijzonderheden als **GEELHARTJE**, **MOERASKARTELBLAD**, **KRIELPARNASSIA**, **PARNASSIA**, **FRAAI DUIZENDGULDENKRUID** en **ADDERTONG**.

Op vogelgebied scoorden we **BLAUWE KIEKENDIEF**, **KEMPHAAN**, **ROUWKWIKSTAART**, **ROODBORSTTAPUIT**, **CASARCA**, **ROTGANS** en veel steltlopers.

Over 't algemeen hadden we prachtig weer- vooral om te zeilen! Op de laatste dag dreigde de wind te hard te gaan, maar het liep goed en we zeilden met 9 knopen(!) op Harlingen af.

En ook deze keer werd het trieste gevoel van het einde van een mooie tocht en afscheid van prettige reisgenoten onderstreept met heel, heel veel regen.....

Jan Marbus

Op reis met de KNNV

De reis naar Lauwersoog, van maandag **8 november** t/m **12 november 2004**, die de Algemene Reiscommissie van de KNNV organiseert is nog niet volgeboekt.

Er kunnen nog meer mensen mee. Het belooft voor vogelaars een hele boeiende reis te worden. Het is een ideaal gebied voor ganzen, eenden en steltlopers en de **SLECHTVALK** is hier dagelijks aanwezig. Een dagtocht naar Schiermonnikoog staat ook op het programma. Er wordt gelogeerd in goed geoutilleerde bungalows.

Voor meer informatie zie Natura Kampen en Reizen 2003 /6 (R14) of de website www.knnv.nl/arc

Plantenwerkgroep

De wandeling in het Julianapark op 21 juli gaf ons niet de verwachte verschillende paardenbloemen en verwanten die we gehoopt hadden te vinden. Er was overal gemaaid. Bijna aan het einde van de route stonden langs het water tussen de stenen een groepje **VERTAKTE LEEUWENTAND**. Vroeger werd deze plant **HERFSTLEEUWENTAND** genoemd. De latijnse naam is nog zo *Leontodon autumnalis*. Op 15 december a.s. zal de voortplanting van paardenbloemen besproken worden, die is n.l. heel speciaal.

Op 8 september bij stralend weer gingen we met 9 mensen de muurbegroeiing van de havenkaden van Hoorn bekijken. De vele wandelaars en mensen van de vele boten snaptten niets van wat wij allemaal uitspookten met die boeken en notitieblokken en al dat kijken over de walrand. Na uitleg vond men het best leuk wat we deden. De planten waren over het algemeen nog in goede conditie, zodat we ze nog goed konden determineren.

De grote groep **MUURFIJNSTRAAL** (*Erigeron karvinskianus*) vormde een waar witroze tuintje bij de boot die er voorlangs lag. Van **ZWART TANDZAAD** waren grote planten te zien. De zaden gaven een duidelijk beeld van deze soort. **KLIMOP**, **MUURLEEUVENBEKJES**, **MUURVARENTJES** en zelfs de **GEWONE EIKVAREN** en **STEENBREEKVAREN** waren royaal aanwezig. De **TONGVAREN** met flinke planten en een beginnend exemplaar aan de kade t.o. de Hoofdtoren. **MANNETJESVAREN** en een nog onbekende varen waarvan een foto is gemaakt. (Deze varen bleek na beoordeling door Aart Swolfs van Floron een **BREDE STEKELVAREN**. Vooral de enkele groef in de bladsteel is een goed kenmerk, net als de stekelpuntige bladslipjes).

De overige soorten waren met minder exemplaren aanwezig, zoals: **GEHOORNDE KLAVERZURING**, **(GELE)AKKERKERS**, **KNOPKRUID**, **MUURPEPER**, **KNOPIG HELMKRUID**, **GEEL NAGELKRUID**, **KOMPASSLA**, **WOLFSPOOT** en **BLAUW GLIDKRUID**.

Alleen de grassen waren wat moeilijk; ze bloeiden niet meer of het determineren ging wat lastig. Zeer boeiende excursie geweest.

Het volgende kwartaal zijn de volgende bijeenkomsten en onderwerpen gepland:

LET OP: steeds van 13:30-15:30 uur bij "De Hoornbloem", Dorpsstraat 10A, Zwaag.

13 oktober	Grassen. Neem s.v.p. bloeiende exemplaren mee, liefst een hele plant.
17 november	Zaden bekijken en bladvormen bijv. geveerd, rond, lancetvormig enz.
15 december	De voortplanting van de paardenbloem.
12 januari 2005	Onderwerp staat nog open.

Willy Mantel, Coörd. Plantenwerkgroep, tel.: (0229) 230591

Het is gevaarlijk buiten....

De laatste tijd verschijnen er alarmerende berichten in de kranten. Zo zou **JAKOBSKRUIKRUID** dodelijk giftig zijn en moet je dit daarom met handschoenen aan hanteren. Nu ben ik zelf behoorlijk allergisch als het om plantensappen gaat. Maar **JAKOBSKRUIKRUID** heb ik altijd nog met blote handen aangevat om de zaden ervan te kunnen oogsten en nog nooit enige reactie gevoeld. Zoogdieren zoals paarden en runderen laten het staan bij het grazen. Dus daarover hoeven boeren zich geen zorgen te maken. Alleen als het kruid wordt meegemaaid en verwerkt in het hooi dan wordt het door dieren niet meer herkend en dan eten ze het op. En dat is niet zo best, getuige de aantallen van veesterfte in Groot-Brittannië.

Het **JAKOBSKRUIKRUID** is de laatste jaren in opmars. Dat is voor een deel te danken aan het veranderde maaieregime in de wegbermen. Staatsbosbeheer is blij met de terugkeer van **JAKOBSKRUIKRUID**. Het is een plant die in Nederland thuishoort en de bekende zebrarupsen vreten er graag van om zich later te ontwikkelen tot de mooie zwart-rode **SINTJAKOBSVLINDERS**.

Het gevaar van zo'n alarmerend bericht is dat men al snel geneigd is om "wilde planten" met wortel en al uit te roeien. En... andere gele kruiskruiden worden daarbij over één kam geschoren: alles is opeens giftig. Maar **JAKOBSKRUIKRUID** houdt van kale, arme grond en waar hebben we die eigenlijk in West-Friesland?

Ook de wespen zouden een vreselijke plaag zijn voor de mens: doodmaken dus maar! Terwijl wespen in de bloei van hun leven juist enorme verdelgers zijn van rupsen en vliegen.

Pas op voor de vossenlintworm. Eet vooral geen **BRAMEN**! Het lijkt wel of degene die dat bedacht er zelf met een vette bramenoogst vandoor wilde gaan.

BRAMEN eten mag natuurlijk best, maar vruchten die lager dan 50 cm van de grond hangen kunt u beter laten hangen. **VOSSEN** kunnen daarop geplast hebben en de vruchten kunnen daardoor besmet zijn.

Braakballen pluizen? Levensgevaarlijk! **REUZENBEREKLAUWEN**? Loop er in een grote bocht omheen.

Gruwelde u ook al zo bij het zien van die Tekenwaarschuwingen? Zelf kreeg ik jaarlijks al tientallen beten, maar werd nog nooit ziek. Natuurlijk ben je op je hoede voor de symptomen, maar door aangepaste angst krijg je hysterische reacties. Mensen durven niet meer naar buiten, alle kleine insecten zijn opeens eng en gevaarlijk! Dus laat u niet angstig praten door de pers, maar handel verstandig en geniet van de natuur!

Ina Marbus

Jeugdbond voor Natuurstudie

Er lopen tussen de KNNV'ers veel "ouwe sokken" rond (oud-NJN'ers). Vooral die mensen doet het deugd weer iets van de NJN afd. Hoorn te vernemen. Voor jeugdige natuurliefhebbers annex aankomende veldbiologen is het goed om te weten dat de NJN nog steeds activiteiten organiseert in de omgeving van Hoorn. Dat is allemaal te lezen in de Kraks (het blaadje van de NJN Hoorn) maar ook op te zoeken op de website www.njn.nl

Je kunt ook een Kraks aanvragen bij Koen van der Ahé h.vanderahé@wanadoo.nl of Yliana van 't Veer yvtveer@planet.nl of (0299) 47 13 84 Ben je 12 jaar of ouder en wil je meer van de natuur weten, samen met anderen ermee bezig zijn?

Ga eens op stap met de NJN. Vraag een expro aan (excursieprogramma).

Te koop

U kunt bij de KNNV de volgende nestkastjes bestellen:

Vleermuizen, Pimpel- en Koolmees, hommelmasten groot en klein.

Verder metselbijenblokken en pindakorfjes met pinda's en losse ongebrande pinda's voor in de korfjes en voor pindaslingers.

Gevraagd

Houten planken voor nestkastjes. Minimaal 8 of 12 cm breed, lengte minimaal 20 cm, langer is prima, dikte 1½ - 2 cm . Ook multiplexplaat prima, eventueel platen of stukken ervan en acrylplaat.

Piet Mantel, Schout 57

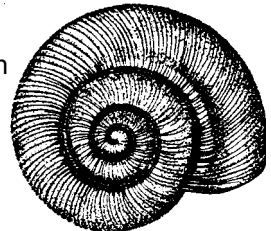
1625 BR Hoorn, tel.: (0229) 23 05 91

Minicursus Slakken in Haarlem

In 2005 gaat het publieksproject slakken van de KNNV landelijk van start. Voor iedereen die graag kennis over slakken wil op doen zal, aansluitend op de lezing, de minicursus slakken gegeven worden door Tello Neckheim. Hierbij zal ingegaan worden op de verschillende biotopen, hun bijzondere leefwijze en het determineren van slakken. **Zaterdag 20 november**. Aanvang 11:00 uur tot ongeveer 16:30 uur. Meenemen pen en papier loep van 10 x vergroting en plastic zak of jampot.

Er is plaats voor 15 personen. Voor leden van IVN-ZK en de KNNV-Haarlem is deelname gratis, voor niet leden zijn de kosten € 5,00 te voldoen aan de zaal.

Belangstellenden kunnen zich opgeven bij Anneke Koper (023) 53 62 331 of e-mail: anneke.koper@hetnet.nl
In Hoorn zal in maart 2005 een slakkenlezing worden gegeven. Meer hierover in het volgende Hoornblad.

Nationaal Landschap Laag Holland

Nog even en ons KNNV-werkgebied bevindt zich voor een deel in een heus nationaal landschap. Laag Holland wordt de naam van dit in het kaartje omliggende deel van Noord-Holland.

Het deel van ons KNNV-waarnemingsgebied gebied, zo van Scharwoude tot aan Edam met daar in o.a. "De Zeevang", zal dan behoren bij dit nieuw te vormen Nationaal Landschap. Een geweldig initiatief en resultaat van samenwerking door diverse belangenorganisaties.

Het behoud van het open veenweidelandschap is één van de hoofddoelstellingen van het op te richten Nationaal Landschap. De veenweidegebieden binnen de grenzen van het gebied krijgen meer kans om hun kenmerkende agrarische uitstraling te behouden (*Het Rijk wil bijv. vanaf 2007 op 40.000 ha veenweidegebied een basisvergoeding van € 94,- per ha per jaar mogelijk maken in het kader van de EU-regeling Landbouw met Natuurlijke Handicap. Deze regeling wordt nu voor het eerst in Nederland toegepast onafhankelijk van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer*).

Veenweidelandschap is een unieke landschapsvorm. Van alle kanten worden deze stukken mooi Nederland bedreigd. Beleidsmakers met een ander soort pet op gaan vaak met dit soort gebiedsdelen om als een olifant in een porseleinkast.

Een status Nationaal Landschap kan dit onverantwoord omgaan mogelijk keren. Het Nationaal Landschap Laag Holland zal een voortzetting zijn van de momenteel onder de naam de "Groene Long" samenwerkende instanties in het gebied.

Voor informatie: www.degroenelong.nl

Ben Pronk

Zomerkamp-impressie Kent

augustus 2004

Het Zomerkamp van de KNNV werd gehouden in Kent, Engeland van 5 tot 19 augustus. We waren daar met 23 personen waaronder Anneloes ter Horst, Ko, Willeke, Roos en Friso van Gent en ik van onze afdeling.

Het kampterrein lag op een prachtig landgoed "Waldershare Park", ongeveer 12 km van Dover. We kregen de beschikking over twee grasvelden, zodat we genoeg ruimte hadden voor onze tenten.

Ik was op de eerste dag met een reisgenote al om 9:00 uur 's ochtends gearriveerd. In de loop van die dag druppelden de andere deelnemers binnen.

We begonnen met twee gaten in de grond te maken voor de WC-tenten, maar omdat de grond uit kalk bestaat ging dit moeilijk. Daarna hebben we met elkaar de groepstent opgezet.

We hadden de beschikking over één kraan. We hadden onder de kraan een aanrecht van stenen aangebracht. Op twintig meter afstand hadden we van stenen ook een douchecabine gebouwd.

Elke avond kwamen we om acht uur bij elkaar om de belevenissen van de dag en de excursieplannen voor de volgende dag te bespreken. Dit deden we onder het genot van chocolademelk en een koek.

Op het landgoed kwam de **GROENE SPECHT** voor. De gehele dag was de lachebek hoorbaar. Verder zaten er veel **HOUTDUIVEN** en een aantal Roekenkolonies. De meest bijzondere soort die we er tegenkwamen was de **RODE PATRIJS**.

Op het park kwam ook de **GRIJZE EEKHOORN** voor.

Op één van de eerste nachten werden we wakker gehouden door stropers die het voorzien hadden op de **HAZEN** en **FAZANTEN** in de buurt. Nadat we onze aanwezigheid hadden getoond door met een zaklantaarn te schijnen verdwenen ze. Op onze wandeling aan de kust bij St. Margarets kwamen we o.a. de volgende planten tegen: **RODE OGENTROOST**, **STIJVE OGENTROOST**, **GUICHELHEIL**, **ZONNEROOSJE**, **IJZERHARD** en **BINGELKRUID**.

Tevens zagen we er de **NOORDSE STORMVOGEL**. Ook was er een rijke oogst aan vlinders o.a. **DAMBORDJE**, **ORANJE-** en **BRUINE ZANDOOGJES** en **HOOIBEESTJES**.

De natuur in de omgeving van ons kamp was ook schitterend. We hebben gelopen door prachtige korenvelden en kwamen daar o.a. tegen: de **WESPENORCHIS**, **BLAUW WALSTRO**, **BOSANDOORN**, **KRUIPEND STALKRUID**, **AARDDISTEL**, **AGRIMONIE** en de **HERFSTSCHROEFORCHIS**. Vooral deze laatste plant was een verrassing.

Tijdens de wandeling vonden wij bij het plaatsje Lydden grote hoeveelheden

KOMMAVLINDERS, samen met de **ICARUS-** en het **BRUINE BLAUWTJE**.

Wij vonden er ook veel sporen van **DASSEN** en langs de weg een doodgereden **Vos**.

Op 10 augustus zijn we met auto's naar een ontmoetingscentrum van de Trust bij Sandwich gereden. Onder leiding van een medewerker van de Trust zijn we naar Sandwich-Bay gelopen. Omdat half augustus de steltloper trek reeds in volle gang is, hebben we veel soorten waargenomen. De meest bijzondere was de **TEMMINCKSTRANDLOPER** en de **POELRUITER**.

In grote aantallen zijn hier **GROTE STERNS**, **KLEINE ZILVERREIGERS** en plevieren gezien.

Op 15 augustus hebben we een pannenkoekenwedstrijd gehouden. De deelnemers hadden de pannenkoeken prachtig versierd. De kinderen waren de juryleden.

De familie van Gent was als enige afgereisd naar Bird Observation Dungenes. Dit is een soort grintgebied ten zuiden van Hyth. Tijdens hun verblijf daar hebben ze veel eenden, sterns en reigers waargenomen. De meest bijzondere waren de **ROSSE STEKELSTAART** en twee **WATERRIETZANGERS**.

Op onze wandeling van Kingsdown naar Dover zijn we o.a. tegengekomen: **DUBBELKELK**, **BREEDBLADIGE LATHYRUS**, **DUIZENDGULDEKRUID** en een heel veld met de zeldzame **HERFSTSCHROEFORCHIS**.

Het moerasgebied rond de Staur is ook rijk aan vogels. Bijzonder was hier de **CETTI'S ZANGER**. Dit was tevens de enige rietzanger die nog zong. Ook de **WATERRAL** was zeer actief.

Op 17 augustus zijn we Margarets Bay vertrokken ongeveer 100 **JAN JAGER** gezien
Op één

met Ko, Ton en Rik om 5.30 uur naar St. ken om vogels te bekijken. We zagen **VAN GENT's** langs vliegen. Ook werd een en **NOORDSE STORMVOGELS**.

van de laatste dagen werd de bonte avond gevierd. Eerst hadden we high tea met scones, jam en room, sandwiches, cakes en uiteraard thé.

's Avonds waren er spelletjes, sketches een voorleesverhaal en lekkere hapjes. In de laatste nacht werden we nog getraakteerd op storm met regen. Alle tenten hielden het gelukkig. De volgende dag pakten de mensen hun tenten in en vertrokken ze na een geslaagde vakantie.

Jan Vlaming

Vogelwerkgroep

Voor het komende winterhalfjaar 2004 kunnen de volgende data in de agenda's worden geschreven:

- 14 oktober
- 11 november
- 16 december

Steeds van 20-22 uur in De Hoornbloem,
Dorpsstraat 10A te Zwaag.
Belangstellenden zijn van harte welkom!

Onderwerp van gesprek zal in ieder geval de Zeevangtelling zijn. Deze telling wordt maandelijks uitgevoerd door leden van de vogelwerkgroep. Hiertoe wordt de polder de Zeevang integraal geteld op verblijvende doortrekkers en wintergasten. Het doel van de telling is onder andere om met de telresultaten de waarde van het gebied voor de vogels inzichtelijk te maken aan de natuurbeleidmakers. Ben Pronk is namens onze vogelwerkgroep de wetlandwacht en coördineert de Zeevangtellingen.

Onze telgegevens hebben wel degelijk een rol gespeeld bij de besluitvorming rond het Nationaal Landschap Laag Holland!

Verder zal aandacht worden besteed aan de resultaten van de vogeltellingen in "De Suyderbraeck". De vogelwerkgroep heeft haar steentje bijgedragen aan het onderzoek naar de natuurwaarden van dit interessante poldertje nabij Scharwoude.

Verder zullen wij sprekers benaderen die over bepaalde actuele onderwerpen een toelichting kunnen geven. Wij denken aan de ontwikkelingen rond de **KERKUIL** en de aanwijzing gedooggebieden **SMIENTEN**, ganzen en zwanen.

Tevens zullen wij aandacht besteden aan de verschillende inventarisatieresultaten o.a. Huiszwaluwen en weidevogels. Gespreksonderwerp zal ook zijn hoe het nu met het broedgeval van de **IJSVogels** en **GEORDE FUTEN** is verlopen rond Hoorn. Besproken zal worden hoe wij het volgend broedseizoen hiermee verder gaan.

Uiteraard zullen op iedere vogelwerkgroepavond de actuele vogelwaarnemingen worden doorgenomen. De serieuze vogelaar beschikt namelijk over een notitieboek waarin hij nauwgezet zijn waarnemingen bijhoudt met betrekking tot bijv. de fenologie van de wintergasten. Wanneer en waar ziet hij de eerste **KLEINE ZWANEN** en zaagbekken? Kortom: tot ziens op de vogelwerkgroepavond.

Ko van Gent, Contactpersoon vogelwerkgroep

Sovon Landelijke dag 2004

27 november in de Vereniging te Nijmegen

De Landelijke Dag van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt er weer aan! Het evenement, georganiseerd i.s.m. Vogelbescherming en de NOU, vindt plaats op zaterdag 27 november in Concertgebouw de Vereeniging te Nijmegen (5 minuten lopen van het station).

De dag is gratis toegankelijk en bedoeld voor iedereen met hart voor vogels (tellen) en natuur in het algemeen. Naast een uitgebreide info- en boekenmarkt zijn er lezingen van gerenommeerde vogelonderzoekers. Voor de jeugd van 7 t/m 12 jaar is er een speciaal Vrije Vogel Club-programma (van de te voren opgeven noodzakelijk).

Naast het SOVON-programma verzorgt de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna, de VOFF, een parallelprogramma met lezingen over diverse andere plant- en diergroepen.

Onderwerpen uit het SOVON-Programma:

- Waarom blijven we tellen? door Arco van Strien (CBS)
- 25 jaar wintervogelmonitoring: lang leve het ptt! door SOVON
- Monitoring van vogelziekten door Ab Osterhaus (viroloog bij het Erasmusziekenhuis, o.v.b.)
- Kanoetstrandlopers ofwel het huiveringwekkende verhaal achter de indexcijfers door Theunis Piersma (NIOZ) (o.v.b.)
- Naar één monitoringnetwerk in Europa door Petr Vorisek (EBCC)
- Van trend naar alert naar Rode Lijst door Chris van Turnhout (SOVON)
- Nederland ganzenland: bespiegelingen rondom het gedogen van ganzen door Vogelbescherming Nederland
- Oehoe's in de Achterhoek door Gejo Wassink (VWG Zuidoost-Achterhoek)
- Uitreiking Zeiss-prijs

Dagvoorzitter: Peter van den Akker, actief vogelaar en SOVON-ledenraadslid

SOVON- en VOFF-waarnemers en relaties ontvangen begin oktober een uitnodiging met het definitieve programma. Dit staat tzt. ook vermeld op de SOVON-homepage www.sovon.nl. Ook kan men die aanvragen op info@sovon.nl of tel. (024) 68 48 111.

Themadag Weidevogels

Predatie en beheer, bedreiging en kansen

De weidevogelreproductieperiode is al weer voorbij. Volop is er van genoten, van het open landschap met dat typerende weidevogelgebeuren. Roepende **TURELUURS**, hun kinderschaar aangevend. **GRUTTO's** tollend in het luchtruim, machtig mooi de balts uitvoerend. Zo hoog en niet alleen. Het polderruim kolkt aan alle kanten van dit grutto-grutto spektakel, territorium van mij. Weidevogelkenners genieten van de herkenning.

Hoe is het gegaan in 2004, valt het mee of tegen, gezien de verliezen onder het jonge grut of zelfs adulten? Vooral de eerste weken van mei, als het maaien begint, ziet de weidevogelbeschermer het weidevogellandschap dramatisch slinken. In de dagbladen dit voorjaar veel protest hiertegen van "burgers en buitenlui". Maar verrassend genoeg blijken ieder jaar op vele plaatsen weidevogels het voortbrengen van nageslacht toch te volbrengen.

En het leven van een weidevogel wordt er niet gemakkelijker op, het gevaar komt van alle kanten. **KRAAIEN** en **HERMELIJNEN** slaan hun slag. In polder Mijzen glijdt iedere avond een **HAVIK** het polderland in vanuit de Beemster. De reactie onder de vogels is er één van totale paraatheid. Ook de niet met jong voortlopende weidevogels, zoals groepjes **GRUTTO's** doen mee aan het verjagen van deze superover. Niet zo gek, want **HAVIKEN** slaan ook volwassen **GRUTTO's**. De **BUIZERD** pakt een bijna vliegvlug kievitjong. Laten we hopen één die al gesneuveld is door een ander gevaar, zodat die **BUIZERD** weer de goede opruimer wordt.

Dit complexe gebeuren vraagt om onderzoek. Op zijn minst willen we informatie. Zijn er nog wel kansen voor weidevogels en hoe gaan we om met die meedogenloze natuur? Past die eigenlijk nog wel in ons tuintje Noord-Holland?

De Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland organiseert op 6 november 2004 een themadag rond deze interessante onderwerpen. Een viertal sprekers die betrokken zijn bij onderzoek op dit gebied, komen verslag doen van hun werk.

De dag wordt besloten met een forumdiscussie met de deelnemers.
Het voorlopige programma ziet er als volgt uit:

- 11.00 - 11.30 uur Hans Kruze (Vogelbescherming Nederland)
Weidevogelbeleid in Nederland
- 11.30 - 12.00 uur Wolf Teunissen (SOVON)
Predatieonderzoek bij weidevogels
- 12.00 - 13.00 uur Lunchpauze
- 13.00 - 13.30 uur Frank Visbeen (Agrarische Natuurvereniging
Waterland)

Mozaïek beheer

- 13.30 - 14.00 uur Ron van het Veer (Landschap Noord-Holland)
Kansen voor weidevogels in het moderne landschap
- 14.00 - 14.30 uur Theepauze
- 14.30 - 15.00 uur Forumdiscussie, waarbij bovengenoemde sprekers
worden aangevuld met Hans Schekkerman (Alterra),
Wim Tijsen (Agrarische Natuurvereniging Waterland)
en Piet van Houten (Faunabeheereenheid Noord-
Holland)

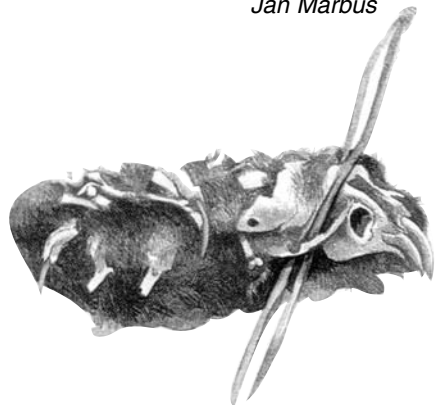
De themadag vindt plaats op **6 november** a.s. in De Bres, Esdoornlaan 39a,
1521 EB Wormerveer. De SVN nodigt u van harte uit aanwezig te zijn. Noteer
deze datum alvast in uw agenda!

Voor inlichtingen Ben Pronk, tel.: (0229) 54 15 47

BRAAKBALLEN GEVRAAGD

Wie vlakbij een roestplaats van **RANSUILEN**
woont kan gemakkelijk braakbal-
len verzamelen. Maar ook van
andere soorten zijn braakballen wel-
kom. Graag krijgen we een
berichtje.

*De Hoornbloem
Jan Marbus*

Geoorde futen

Eerste resultaat van het onderzoek in "De Nek" in 2004

In het vroege voorjaar van 2004 hebben een aantal leden van de vogelwerkgroep KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland het idee opgepakt om de aanwezigheid van de **GEOORDE FUUT** in "De Nek" bij Schellinkhout te onderzoeken. In dit verslag is een samenvatting opgenomen van de eerste resultaten van dit onderzoek.

Historie

De kleiput de Nek bij Schellinkhout is van oudsher bekend om het onregelmatige broeden van de **GEOORDE FUUT**. In de atlas van de broedvogels in Noord-Holland (1969) wordt het broeden reeds vermeld in 1943. Vanaf 1987 broeden de **GEOORDE FUTEN** jaarlijks in "De Nek". Vanaf 1998 is er een landelijke toename van de soort zodat in 1998 Cees Schaper 3 broedparen telde in de kleiput. De afgelopen jaren is er opnieuw sprake van een forse landelijke toename en ook in onze kleiput nemen de aantallen fors toe. Deze toename moet helaas worden toegeschreven aan het feit dat elders broedgebieden ongeschikt worden. Gedacht moet worden aan uitgestrekte plasgebieden in Oost-Europa die droog gelegd worden voor de landbouw.

Onderzoekopzet

In eerste instantie wilden de tellers het onderzoek richten op de aantallen aanwezige broedvogelparen, de broedlocaties en het broedsucces. In tweede instantie wilden wij kijken naar gedrag, voedsel en overige opvallende zaken. Hiervoor hebben wij wekelijks in groepjes van twee waarnemingen verricht. Een waarnemingronde bestond uit een uur. De helft hiervan werd besteed aan het systematisch nalopen van de kleiput op de aanwezige **GEOORDE FUTEN**. Dit gebeurde met behulp van verrekijkers en telescopen. Het andere half uur werd gebruikt om een vogel systematisch te volgen op interessante gedragingen. In totaal zijn er 14 tellingen verricht over de periode 1 april tot en met 4 augustus 2004.

Resultaten

Uit de resultaten is af te leiden dat 8 paar **GEOORDE FUTEN** met succes hebben gebroed. Zes paar met twee jongen en twee paar met drie jongen. Drie paar hebben een vervolgletsel met twee jongen geproduceerd. In totaal dus een productie van 24 jongen.

Hiervan zijn er mogelijk tussen de 5 en 9 exemplaren van het eerste broedsel daadwerkelijk uitgevlogen. Geconcludeerd kan worden dat van het tweede broedsel niets terecht is gekomen.

Het behaalde broedsucces van circa 25% lijkt laag maar is normaal voor de soort.

De futen broedden tussen het riet in directe nabijheid van **KOKMEEUWEN**. Uit de eerste resultaten valt op dat zij in groepjes van twee tot drie paar bij elkaar broeden rond de hele plas.

De eerste 20 dagen verplaatsen de paren zich minimaal met de jongen vaak op de rug. In deze periode zijn de oudervogels kwetsbaar omdat zij niet kunnen duiken en vertoeven in of nabij de waterplanten in de buurt van de nestplaats. Na die tijd verplaatsen de jongen zich met een ouder over de plas. Uiteindelijk leek het erop dat alle vogels zich in een grote groep in de dijksloot concentreerden.

Gedrag en overige zaken

Gedurende het jaar hebben de zes waarnemers kunnen genieten van de toch wel aparte gedragingen van de **GEORDE FUTEN**. Heel veel van de specifieke gedragingen is echter toch nog langs ons heen gegaan. Citaat van een van de gedragsbeschrijvingen van 5 juni 2004:

“Alle beesten met jongen hadden de jongen 7 van de 10 keer op de rug. De wat grotere jongen waren vaak in het water. Het lijkt er dan ook op dat de ouders de verantwoordelijkheid nemen over één van de jongen. Ze zwemmen dan nog wel rond als familie maar elke ouder voert één van de jongen. Ook viel op dat hoe ouder de jongen hoe minder lief de ouders ze op de rug hadden, het zal op een gegeven moment ook wel te zwaar worden en gewoon niet passen. Eén van de ouders was constant rondjes aan het draaien om maar te voorkomen dat het jong op de rug kon klimmen. Ook is te zien dat de vogels met jongen op de rug een beetje voorover gekiept in het water liggen. Van achter gezien zie je de hiel van de vogels boven water uit steken terwijl de vogels zonder jongen op de rug van achter haast niets van de poten lieten zien. Eén van de jongen kroop steeds bij een ouder op de rug maar elke keer als de andere ouder met voedsel kwam (en dat was best wel vaak) sprong hij er weer af om na het eten er meteen weer op te klimmen. Dat klimmen doen ze steeds langs de achterkant van de ouder. Kennen jullie die nieuwe boten van de marine waar je met een boot in kan varen? Nou daar lijkt het een beetje op.”

Bespreking resultaten en vervolgonderzoek

De zes waarnemers zijn er in geslaagd om een goed beeld te krijgen van het aantal broedende **GEORDE FUTEN**. Verder hebben wij een aardig beeld gekregen van de broedlocaties en het broedsucces. Onduidelijk is gebleven het baltsgedrag, voedselkeuze en de oorzaak van de sterfte van de jongen. Het onderzoek zal volgend jaar worden voortgezet.

*Peter de Lange, Ben Pronk, Kees Schoon,
Jan Pieter de Krijger, Erik de Vroome, Ko van Gent*

Een reisje naar Polen

In juli ben ik 10 dagen naar Polen geweest en omdat ik verrast was door de vele **GIERZWALUWEN** zend ik dit bericht.

Polen wordt door KNNV'ers meestal geplaatst bij de landen die veel en prachtig natuurschoon hebben dat niet is aangetast door menselijk ingrijpen.

Dat natuurschoon is er ongetwijfeld, maar daar zag ik niet veel van. Ik heb met name de steden bezocht. Hele mooie oude steden, door de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd en later weer opgebouwd. Tussen de steden wegen met agrarische bedrijvigheid die niet te vergelijken is met het westen omdat de landbouw zo extensief wordt uitgeoefend.

Voor mij heel spectaculair waren de vele **GIERZWALUWEN** die over de steden en vooral om de kerken vlogen. In Wroclaw (vroegere Breslau) was een kerk die blijkbaar zeer veel goede plekken had om te nestelen. De lucht om de kerk en de toren zag zwart van de **GIERZWALUWEN**. Kennelijk waren de jongen ook vliegklaar en vlogen ze mee met de oude vogels.

Het vreemde was dat de andere deelnemers van mijn groep niet beseften hoe bijzonder van Nederland uit gezien deze grote aantallen **GIERZWALUWEN** waren. Hopelijk vinden jullie het wel belangrijk om over dit soort berichten te lezen.

Trees Sonneveld

Wil Stelling krijgt Zilveren Maan Prijs

Wil Stelling uit Enkhuizen, lid van de IVN en KNNV heeft op zaterdag 11 september de Zilveren Maan Prijs uitgereikt gekregen. Zij ontving deze prijs uit handen van de heer Th. J. Ligthart, wethouder van Stede Broec. De prijs is een initiatief van Milieufederatie Noord-Holland, IVN Consulentschap Noord-Holland en Landschap Noord-Holland.

De prijs is bedoeld om vrijwilligers (personen of organisaties) in het zonnetje te zetten die op bijzondere wijze hun handen uit de mouwen steken of anderen enthousiast weten te maken voor vrijwilligerswerk op het gebied van natuur, milieu of landschap.

De jury is bijzonder enthousiast over de onovertroffen en succesvolle wijze waarop mevrouw Wil Stelling gedurende de afgelopen jaren de sturende en coördinerende kracht vormt achter het zogenaamde "scholenwerk" van de IVN-afdeling Westfriesland. Wil Stelling beschikt over een niet aflatende energie die er voor zorgt dat zij heel veel tijd aan "haar IVN" besteedt. Zij brengt alle basisscholen op de hoogte van de NME-activiteiten van de IVN-afdeling Westfriesland, roostert alle aanmeldingen in, zoekt schoolgidsen bij de aanmeldingen, verzorgt het uitleenwerk van NME-leskisten, gidst zelf regelmatig en geeft voorlichting in de IVN-kraam op markten en in bibliotheken. Zij is bestuurslid, mentor bij de IVN-natuurgidsencursen, gastvrouw in "De Terp" en doet ook nog duizend andere dingen: kortom Wil is een echte duizendpoot! Wil, ook van ons uit proficiat met je ereprijs!

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

ZADEN SCHONEN

Het najaar brengt bij De Hoornbloem een hoop drukte met zich mee. Na het verzamelen van allerlei zaden, die nu te drogen hangen, volgt het schonen en dorsen. Daarna moeten de schone zaden ingepakt worden en kan de totaallijst opgemaakt worden en aan belangstellenden / afnemers beschikbaar worden gesteld.

Om deze klus te klaren doen we graag weer een beroep op de vele vrijwilligers die gezellig een middagje komen schudden, pletten, zeven en blazen.

De werkmiddagen zijn vastgesteld op **maandag 11, 18, 25 oktober en 1 en 8 november**. Om te voorkomen dat er de ene keer 2 en de andere keer 12 mensen zitten krijgen we liefst een belletje als je van plan bent te komen: telefoon: (0229) 23 04 19 of dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

OPTIEK

Ondertussen kregen we via onze leverancier/groothandel een prachtig aanbod van optiek. Voor KNNV-leden betekent dit een mooie gelegenheid om voor een speciale prijs over een goed instrument te beschikken. We kunnen leveren een telescoop met objectief 10 cm en zoomoculair 20-60 x voor € 350,- (winkelprijs € 425,-)

Een stereoloep (binoc) 20 en 40 x met onder- en bovenverlichting: € 125,- (winkelprijs € 165,-).

CURSUS LANDSCHAP

Op vrijdag 15 en zaterdag 16 oktober is er weer een workshop / mini-cursus over het Noordhollands landschap. Vorig jaar maakten we een noordzuid-transsect. Nu bekijken we de oost-west doorsnede van onze provincie. Er zijn nog plaatsen vrij.

CURSUS VOGELS KIJKEN IN ENKHUIZEN

Op woensdag 27 oktober start de najaarsversie van onze cursus Vogels kijken. Deze keer wordt de cursus gegeven in Enkhuizen. Het gaat om 5 woensdagavonden en 3 excursies op zaterdagen **30 okt., 13 en 27 nov.** Tijdens deze cursus komen naast het herkennen van soorten ook de ecologie en vogeltrek aan de orde. Ook worden hierbij goede vogelboeken en verrekijkers gedemonstreerd. KNNV-leden betalen € 20,-, niet-leden € 35,-.

Informatie en aanmelding op (0229) 23 04 19 of dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Grauwe gans met nekkring

Op 22 juli van dit jaar zag ik in de plas van de meeuwenkolonie nabij Schellinkhout een **GRAUWE GANS** zwemmen. Op zich natuurlijk niets bijzonders maar dit exemplaar was voorzien van een groene nekkring met daarop in het wit de code J57. Via internet kwam ik er achter dat de onderzoeker bij SOVON werkt en ik heb hem de waarneming gemaild. Na enige tijd kreeg ik het volgende antwoord:

*Hallo Jan-Pieter,
dank voor je waarneming. J57 werd in 1998 in Waterland geringd als jong mannetje. Sindsdien wordt ie vooral in Waterland en directe omgeving waargenomen.
Groet Berend*

De gans is dus minimaal 6 jaar oud en vliegt al die tijd rond in onze omgeving. Niet echt een reislustige gans maar aan de andere kant kan je ook zeggen dat het hier zo goed is dat hij niet weg hoeft te trekken.

Jan-Pieter de Krijger

IJSSELMEER

Aansluitend op de informatie over het nieuwe eiland De Kreupel in het vorige Hoornblad maken we melding van een krantenbericht dd.17/9/04.

Toch recreatie mogelijk op eiland De Kreupel bij Andijk

VAN ONZE VERSLAGGEVER LEO BLANK

ENKhuizen - Recreatieve ontwikkelingen worden toch mogelijk gemaakt op eiland De Kreupel voor de kust van Andijk. De gemeenteraad van Enkhuizen heeft dat vorige week in overgrote meerderheid besloten. Eind oktober vindt nader overleg plaats tussen ministerie en watersportorganisaties over de concrete invulling.

Tot nu stelde Enkhuizen zich terughoudend op met recreatieve ontwikkelingen op het eiland. De Kreupel meet ongeveer zeventig hectare, ligt op zo'n tien kilometer uit de kust en is ontstaan uit opgespoten baggeringsresten. In het

boten. Tot concrete besluitvorming in de raad is het nooit gekomen.

Voordelen

En dat zat vooral de fracties van D66 en Nieuw Enkhuizen dwars. Ze wijzen op de combinatie van natuur en recreatie op eilanden in Zeeland, de Friese Meren, randmeren en Markermeer. De voordelen zouden daarbij veruit de boventoon voeren boven problemen met openbare orde. Door maatregelen kan worden bereikt dat het natuurgedeelte niet verstoord wordt. Voor het beheer zijn diverse geldbronnen voorhanden. De fracties vinden dat een eiland dat zo veel mogelijk openbaar

numenten een convenant hebben gesloten met recreatieorganisaties.

In de motie, die vorige week alleen niet werd gesteund door PvdA en ChristenUnie/SGP, wordt het college opgedragen dit najaar met initiatiefnemers en betrokken instanties te overleggen over vorm en inrichting. Het beheer wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer. Over de inrichting moeten volgens Steensma geen overdreven ideeën ontstaan: „Het gaat om niet meer dan een beperkte mogelijkheid voor watersporters om hun boot aan te leggen en even de benen te strekken. Fysieke maatregelen als een hek of wateraanwinning zijn niet nodig”

Bijzondere waarnemingen begin 2004

Ook de afgelopen drie maanden zijn er weer waarnemingen gedaan die de moeite waard zijn om te vermelden.

Freek heeft weer post genomen bij de meeuwenkolonie "De Nek" nabij Schellinkhout. Op 8 juni zag Freek daar 8 **GOUDPLEVIEREN** langs vliegen en op de 16de nam hij 2 **CASARCA's** waar. Op 27 juni zat er een **ROODHALSGANS** gevolgd door een **BRILDUIKER** op 23 juni. Een **ZWARTE WOUW** vloog voorbij op 28 juni en de maand werd afgesloten op 30 juni met een **PURPERREIGER**. Deze soort zag hij ook nog langs komen op 4 en 8 augustus. Op 6 augustus zat er een **BAHAMA PIJLSTAART** bij zijn telplek maar hier gaat het natuurlijk wel om een ontsnapt exemplaar dat mogen we aannemen. Op de 8ste kwamen er 8 **DRIETEENSTRANDLOPERS** voorbij en op de 14de 11 **STEENLOPERS**. De **WESPENDEIF** van 16 augustus ontsnapte ook niet aan zijn aandacht en ook de **KLEINE ZILVERREIGER** op 21 en één op 24 werden door Freek opgemerkt. De maand september begon met een **CASARCA**, een **RIETGANS** en een overvliegende **DUINPIEPER**. Op de derde van deze maand vloog er een **ROTGANS** voorbij en zat er een **WITVLEUGELSTERN** tussen de ontelbare **ZWARTE STERNS** en **VISDIEVEN** in. Ook vloog er nog een **WESPENDEIF** voorbij. Op 4 september kwam de enige **ZEEAREND** voorbij vliegen en op de 5de zag hij een **PAAPJE**. Een **ROODBORSTTAPUIT** ontsnapte op de 6de niet aan zijn aandacht en de **SLECHTVALK** op 10 september was ook een mooie waarneming. Een **HALS BANDPARKIET** liet zich zien op 11 september en op de 16de zag hij nog 3 **DRIETEENSTRANDLOPERS**.

Naast zijn waarnemingen bij de telplaats bij "De Nek" zag Freek nog een **KRUISBEK** in de Risdammerhout op 18 juli, een **PAAPJE** bij de molen van Schellinkhout op 6 augustus en zag hij op 11 september een **BONTE VLEGENVANGER** in de Risdammerhout.

Ook Ad heeft de afgelopen maanden niet stil gezeten en heeft de omgeving van zijn huis veelvuldig bekeken op de aanwezigheid van vogels.

Op 24 juli heeft hij in 't Ven een **KLEINE ZILVERREIGER** en een geringde **ROODHALSGANS**. De Veenakkers bij Andijk waren goed voor 2

ROODBORSTTAPUITEN op 28 augustus en 2 paapjes op 4 september.

De Vooroever heeft de hele zomer een vrouwtje **TOPPEREEND** als bewoner gehad en op 10 juli zaten er een **ZOMERTORTEL**, 25 **ZWARTE STERNS** en een **DWERGSTERN**. Op 23 juli zaten er 95 **KEMPHANEN**, 3 **KANOETSTRANDLOPERS**, 97 **LEPELAARS** en 7 **ZOMERTALINGEN**. Twee **IJSVOGELS** en een **GEOORDE FUUT** werden gezien op 29 juli en op 31 juli zaten er 32 **GROENPOOTRUITERS**. Op 8 augustus kwam er een **KLEINE ZILVERREIGER** langs gevolgd door 640 **FUTEN**, 2 **PIJLSTAARTEN**, 46 **WATERSNIPPEN** en 17 **DWERMEEUWEN** op 4 september.

De Lutjebroekerweel was goed voor 6 **KOEKOEKEN** op 26 juli, 3 **WATERRALLEN** op 17 juli, 2 **PURPERREIGERS** op 11 en 21 augustus, 10 **BAARDMANNETJES** op de 17de gevolgd door 150 **GOUDPLEVIEREN** op de 21ste en 1 **ROERDOMP** op 26 augustus. Op de 28ste van deze maand vlogen er nog 2 **GIERZWALUWEN** boven de Welen,

maakte een **SLECHTVALK** het luchtruim onveilig op de 4de en op 9 september zaten er 5 **KRAMSVOGELS** in het gebied.

Op 29 juli zag hij in Driehuizen 4 **ROUWKWIKSTAARTEN** en op 5 september 2 **TAPUITEN** aldaar. Het Wijzenddijkje was op 11 juli goed voor 4 **ZWARTKOPMEEUWEN** en 71 Kleine **MANTELMEEUWEN**.

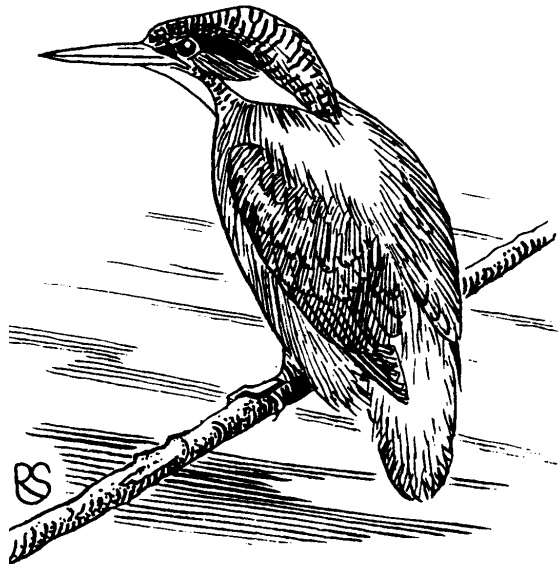
Ko had boven zijn huis in Berkhout op 14 juli 14 **REGENWULPEN** die overvlogen en op 10 september liet een **KRAANVOGEL** zich zien boven het lintdorp. De Molenplas werd door Ben bezocht op 6 augustus en dat was een goede beslissing van Ben. Er liep een **KLEINE ZILVERREIGER**, 2 **WATERRALLEN**, 2 **BOSRUITERS** en 4 **WITGATJES** en er liep 2 meter voor de hut een **PORSELEINHOEN** langs.

Een **OIEVAAR** werd op 11 september opgemerkt door Aartje langs het fietspad van Bobeldijk naar Wognum. En Erik had op 26 augustus de eer om bij de Lage Hoek met een **LACHSTERN** mee te rijden.

Dit was het weer voor deze keer, succes met de komende tijd.

Jan-Pieter de Krijger

- Sinds eind augustus regelmatig **IJSVOGEL** rondvliegend bij de Dorpsstraat in Zwaag (Jan en Ina Marbus)
- 18 september worden 2 **IJSVOGELS** gemeld uit de Kerketuin (Risdam Zwaag)
- Zondag 19 september deed Tineke Horstman bericht van een **IJSVOGEL** als raamslachtoffer in Blokker. Mogelijk heeft het dier de klap overleefd....
- De **HEILIGE IBIS** werd nog gesignaleerd bij de Vooroever op 27 juni door Jan en Ina.

Bestuur

- Voorzitter** : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn,
☎ (0229) 23 05 24, e-mail: mkleij@hetnet.nl
- Secretaris** : E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
☎ (0229) 24 95 46, e-mail: secretaris@hoorn.knnv.nl
- Nat. hist. secr.** : J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn,
☎ (0229) 23 97 24, e-mail: n.h.secretaris@hoorn.knnv.nl
- Penningm. & Ledenadm.** : A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 20 88,
e-mail: ad.roobeek@quicknet.nl, Postgiro: 3553986
- Leden** : A.L. ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam,
☎ (0226) 45 29 90, e-mail: anneloesterhorst@wanadoo.nl
C.J.P. Schoon, Gerrit Achterberghof 75, 1628 VD Hoorn,
☎ 0655 10 15 11, e-mail: cjp.schoon@quicknet.nl
C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn,
☎ (0229) 23 19 10, e-mail: cor.vdvelde@wx.nl
E. de Vroome, Veenrug 37, 1687 WN Wognum,
☎ (0229) 57 10 78, e-mail: de.vroome@quicknet.nl
- Erevoorzitter** : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag,
☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hoorn.knnv.nl

Coördinatoren

- Plantenwerkgroep**: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn, ☎ (0229) 23 05 91
- Vogelwerkgroep** : Ko van Gent, Berkenweide 13, 1647 BG Berkhout,
☎ (0229) 24 58 85, e-mail: ko-wil@zonnet.nl
- Vlinderwerkgroep** : Henny van der Groep, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
☎ (0229) 24 95 46, e-mail: info@hoorn.knnv.nl

AANMELDINGSFORMULIER - S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon € 23,40 per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres € 29,65 per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : ..... achternaam: .....

geboortejaar : ..... telefoon : .....

adres : .....

postcode + woonplaats : .....

specialiteiten of interesse: .....

naam huisgenoot : .....

geboortejaar : .....

specialiteit of interesse : .....

NATUURLIEFHEBBER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

DOE DAN MEE MET DE KNNV! DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad Natura (6x per jaar)*
- kampen en reizen*
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)*
- publikaties voor ledenprijs*

**Het landelijk bureau is gevestigd in Utrecht.
Oudegracht 237, 3511 NK Utrecht, ☎ 030-231 47 97**

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan de bon op pagina 31 en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts € 23,40 per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

DRUKWERK

TPG Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

AAN:

Afz. Ledenadm. KNNV

A. Roobeek, P.J. Jongstraat 176, 1614 LK Lutjebroek ☎ (0228) 51 20 88